

C-322/23. sz. ügy [Lufoni]¹**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2023. május 24.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Tribunale di Lecce (Olaszország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. május 22.

Felperes:

ED

Alperesek:

Ministero dell'Istruzione e del Merito (korábban MIUR)

Istituto Nazionale della Previdenza Sociale (INPS)

Az alapeljárás tárgya

A kinevezés napját megelőzően több határozott idejű munkaszerződés révén – azok kezdőnapjától – szolgálatban eltöltött idő felperes javára történő elismerhetőségének megállapítása iránti kereset. A felperes azt kifogásolja, hogy hátrányos megkülönböztetés érte a kinevezést megelőzően szolgálatban eltöltött idők átalányszámítási mechanizmusának vele szemben történő alkalmazása miatt.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az EUSZ 19. cikk (3) bekezdésén és az EUMSZ 267. cikkén alapuló, előzetes döntéshozatal iránti kérelem, amelynek tárgyát az UNICE és a CEEP által a határozott ideig tartó munkaviszonyról kötött keretmegállapodásról szóló, 1999. június 28-i 1999/70/EK tanácsi irányelv (HL 1999. L 175., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás: 5. fejezet, 3. kötet, 368. o.) mellékletét képező, a határozott ideig

¹ A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

tartó munkaviszonyról szóló, 1999. március 18-án megkötött keretmegállapodás 4. szakaszának az értelmezése képezi.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1) Ellentétes-e a 99/70 irányelvben foglalt [keretmegállapodás] 4. szakaszával a decreto legislativo n. 297/1994 (297/1994. sz., felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet) 485. és 489. cikkéhez, a legge n. 124/99 (124/99. sz. törvény) 11. cikkének 14. bekezdéséhez, valamint a decreto del Presidente della Repubblica n. 399/88 (399/88. sz. köztársasági elnöki rendelet) 4. cikkének 3. bekezdéséhez hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely úgy rendelkezik, hogy a kinevezést megelőzően szolgálatban eltöltött időnek – a fent hivatkozott 11. cikk 14. bekezdésének figyelembevételével történő – a 399/88. sz. köztársasági elnöki rendelet 4. cikkének 3. bekezdésében meghatározott szolgálati idő teljesítését követő kiszámításához a kinevezést megelőzően teljesített szolgálati idő teljes egészében csak az első 4 évre számítható be, míg az ezt meghaladó évek tekintetében annak kétharmada jogi és gazdasági szempontból, egyharmada pedig csak gazdasági szempontból számítható be?

2) A nemzeti bíróságnak a 99/70 irányelvben foglalt [keretmegállapodás] 4. szakasza értelmében vett hátrányos megkülönböztetés megvalósulásának értékelése szempontjából kizárólag a kinevezés időpontjában elismert, a kinevezést megelőzően szolgálatban eltöltött időt kell-e figyelembe vennie vagy épp ellenkezőleg, az említett szolgálati idő kezelésére vonatkozó szabályok összességét, tehát azokat a szabályokat is figyelembe kell vennie, amelyek a szolgálatban eltöltött idő egészének kizárólag gazdasági szempontból a kinevezést követő időszakban történő beszámításáról rendelkeznek?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések és uniós ítélkezési gyakorlat

A keretmegállapodás 1–4. szakasza

2018. szeptember 20-i Motter ítélet (C-466/17, ECLI:EU:C:2018:758); 2012. október 18-i Valenza és társai ítélet (C-302/11–C-305/11, EU:C:2012:646).

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Decreto legislativo del 16 aprile 1994, n. 297 – Approvazione del testo unico delle disposizioni legislative vigenti in materia di istruzione, relative alle scuole di ogni ordine e grado (az oktatásügyben, továbbá a valamennyi iskolatípus és minden iskolai szint vonatkozásában alkalmazandó törvényi rendelkezések egységes szövegéről szóló, 1994. április 16-i 297. sz., felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet, a GU 1994. május 19-i 115. számának 79. számú rendes melléklete):

a 485. cikk 1. bekezdése: „A közép fokú és művészeti iskolákban alkalmazott tanárok esetén az említett állami és azzal egyenértékű iskolákban – ideértve a külföldön működő iskolákat is – nem kinevezett tanárként teljesített szolgálati idő első négy évét teljes egészében, valamint a négy évet esetlegesen meghaladó szolgálati idő kétharmadát jogi és gazdasági szempontból, a fennmaradó egyharmadot pedig gazdasági szempontból állandó kinevezett állományban töltött szolgálati időként kell elismerni. Az említett elismerésből eredő gazdasági jogokat meg kell őrizni és figyelembe kell venni az elismerés időpontjában meghatározott fizetési fokozatot követő valamennyi további fizetési fokozatban.”

a 489. cikk 1. bekezdése: „Az előző cikkek szerinti elismerés szempontjából a tanítással teljesített szolgálati idő akkor minősül egész tanévnek, ha eléri a teljesítés időpontjában hatályos oktatási rendszer keretében a tanév teljesítéséhez előírt időtartamot.”

Legge del 3 maggio 1999, n. 124 – Disposizioni urgenti in materia di personale scolastico (az iskolai személyzetre vonatkozó sürgős rendelkezésekről szóló, 1999. május 3-i 124. sz. törvény, a GU 1999. május 10-i 107. száma):

a 11. cikk 14. bekezdése: „A törvényi rendelkezések egységes szövege 489. cikkének 1. bekezdését úgy kell érteni, hogy az 1974–1975-ös tanévtől kezdődően nem kinevezett tanárként tanítással teljesített szolgálati idő akkor minősül egész tanévnek, ha eléri a 180 napot, vagy ha február 1-jétől az év végi értékelésig megszakítás nélkül tart.”

Decreto del Presidente della Repubblica del 23 agosto 1988, n. 399 – Norme risultanti dalla disciplina prevista dall'accordo per il triennio 1988–1990 del 9 giugno 1988 relativo al personale del comparto scuola (az iskolai személyzetre vonatkozóan 1988. június 9-én megkötött, az 1988 és 1990 közötti hároméves időszakra vonatkozó megállapodásban foglalt rendelkezésekből eredő szabályokról szóló, 1988. augusztus 23-i 399. sz. köztársasági elnöki rendelet, a GU 1988. szeptember 10-i 213. számának 85. számú rendes melléklete)

a 4. cikk 3. bekezdése: „A középiskola felsőbb évfolyamainak diplomás tanárai esetében tizenhat év, az adminisztratív alkalmazottak, az óvodai, általános iskolai, középiskolai pedagógusok és a középiskola felsőbb évfolyamainak érettségivel rendelkező tanárai esetében tizennyolc év, a segéd- és kiegészítő személyzet esetében húsz év, a konzervatóriumi és zeneakadémiai tanárok esetében huszonnégy év szolgálatot követően a kizárólag gazdasági szempontból beszámítható szolgálati idő teljes egészében figyelembe veendő a soron következő fizetési fokozatokba történő besorolásnál.”

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 A felperest a Ministero dell'Istruzione dell'Università e della Ricerca (az oktatásért, az egyetemekért és a kutatásért felelős minisztérium, Olaszország; a továbbiakban: MIUR) 2015. szeptember 1-jétől tanárnak nevezte ki a középiskola

felsőbb évfolyamaira. A felperes nem nyilvános versenyvizsga révén, hanem az alkalmas jelöltek listájára történő felkerülést követően kapott kinevezést. Ezt megelőzően – az 1996/97-es tanévtől a 2014/15-ös tanévig – rövid időre szóló alkalmi szerződések (tizenhét szerződés, köztük tizennégy, félévet meghaladó időtartamú szerződés) alapján teljesített tanítással szolgálatot. A felperes a kinevezését követően – a megfelelő fizetési fokozatba történő besorolás és a bérkülönbségek felszámolása (az „életpálya rekonstruálására” irányuló eljárás) céljából – kérte határozott ideig tartó munkavégzésének a szolgálati időbe történő beszámítását.

- 2 A nemzeti szabályozás értelmében a kinevezést megelőzően teljesített szolgálati idő csak részlegesen ismerhető el, ami a soron következő fizetési fokozatokba történő besorolás szempontjából hátrányt jelent. A kinevezéskor érvényes fizetési fokozat meghatározása céljából ugyanis a határozott idejű munkavégzés időszakai közül az első 4 ledolgozott év és az azt követő évek 2/3-a számítható be, míg a fennmaradó 1/3 csak később, a teljes szolgálati idő kiszámítása szempontjából bír relevanciával. A (teljes) szolgálati évbe beszámítandó minden, a jogszabályban meghatározott minimum időtartamot elérő ideig, nem kinevezett tanárként teljesített időszak; az említett időtartamot el nem érő időszakok nem számíthatók be.
- 3 A felperes a nemzeti szabályozás alkalmazásának eredményeként jogi és gazdasági szempontból, tehát a kezdeti fizetési besorolás szempontjából 10 év, 5 hónap és 10 nap, kizárólag gazdasági szempontból pedig (a fennmaradó szolgálati idő 1/3-ának megfelelő) – (a kinevezést megelőző időszakot is figyelembe véve) a tizenhatodik szolgálati év teljesítését követően a szolgálati időhöz hozzáadandó – további 3 év, 2 hónap és 20 nap, kinevezést megelőzően szolgálattal teljesített idővel rendelkezik.
- 4 A felperes a keretmegállapodás 4. szakasza alapján úgy véli, hogy e számítás hátrányosan megkülönböztető jellegű, mivel ha a teljesített szolgálati időt a kezdettől fogva határozatlan időre alkalmazott, hozzá hasonló tanárokéval egyezően, teljes egészében beszámíthatná, a kinevezés időpontjában 10 év, 10 hónap és 17 nap szolgálati idővel rendelkezne. Következésképpen a hosszabb szolgálati idő megállapításához való jogának elismerését, újraértékelését és alkalmazását kéri.

Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

- 5 A felperes arra hivatkozik, hogy gazdasági szempontból a kinevezett munkavállalókat és a bizonytalan helyzetű munkavállalókat egyenlő bánásmódban kell részesíteni. Különösen a Motter ítélettel és azzal a jogelvvvel foglalkozik, amelyet a Corte di cassazione (semmitőszék, Olaszország) a Motter ítéletből vont le (31149/2019. sz. ítélet), és amelynek alapján a 297/94. sz., felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 485. és 489. cikkében megállapított mechanizmus alkalmazása mellőzendő, ha az a határozott időre alkalmazott munkavállaló

számára a kezdettől fogva határozatlan időre alkalmazott tanár által egyező időtartam alatt, azonos feladatkörben teljesített szolgálati időnél rövidebb szolgálati időt eredményezne. A Corte di cassazione (semmitőszék) úgy ítéli meg, hogy a hátrányos megkülönböztetés megvalósulását a szolgálati időnek a kinevezéskor történő – tényleges és feltételezéseken alapuló – kétszeres kiszámításával, és a két mérték közül az előnyösebb alkalmazásával, esetenként kell megvizsgálni. A felperes éppen a konkrét ügyben elvégzett ilyen összehasonlítás alapján állítja azt, hogy a kinevezés időpontjában majdnem 5 hónappal hosszabb szolgálati idővel rendelkezett.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 6 A kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ a Bíróságtól, hogy a Corte di Cassazione (semmitőszék) 31149/2019. sz. ítéletében kidolgozott „esetenkénti” módszer teljes egészében megfelel-e az uniós ítélkezési gyakorlatban e tárgyban megállapított elveknek. A Bíróság a hivatkozott Motter ítéletben konkrétan már megállapította, hogy a keretmegállapodás 4. szakaszával főszabály szerint nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely valamely munkavállaló képesítés alapján való alkalmazásakor a határozott időre szóló munkaszerződések alapján megszerzett szolgálati időt a negyedik évig teljes egészében figyelembe veszi, azt követően pedig annak kétharmadát számítja be.
- 7 A ténybeli és jogi helyzet, a relevancia és az elfogadhatóság feltételei, valamint az olasz kormány által előadott objektív igények nem változtak a Motter ügghöz képest. Az előzetes döntéshozatal iránti jelen kérelem előterjesztése amiatt szükséges, hogy a kérdést előterjesztő bíróság felhívja a Bíróság figyelmét a 399/98. sz. köztársasági elnöki rendelet 4. cikkének 3. bekezdésében foglalt, előtte még egyáltalán fel nem hozott rendelkezésekre és a 124/99. sz. törvény 11. cikkének 14. bekezdésében foglalt, csak mellékesen hivatkozott rendelkezésekre. A felperes által kifogásolt eltérő bánásmódot ugyanis a figyelembe nem vett szolgálati időnek – a 399/88. sz. köztársasági elnöki rendelet 4. cikkének 3. bekezdése szerinti – a tizenhatodik szolgálati év betöltésekor történő, későbbi beszámítása is objektíve igazolhatja. Ezenkívül a felperes esetében – a 124/99. sz. törvény 11. cikkének 14. bekezdése révén – az egy évnél jóval rövidebb időtartamokban és eltérő heti óraszámokban, nem kinevezett tanárként teljesített különböző szolgálati idők teljes szolgálati évekként nyertek elismerést.
- 8 A 297/94. sz., felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 485. és 489. cikkében meghatározott mechanizmus alkalmazásának említett mellőzése nem lehet részleges és a határozatlan időre alkalmazott hasonló munkavállalóra vonatkozótól eltérő szabályozásnak a határozott időre alkalmazott munkavállalóra való alkalmazását sem eredményezheti. A felperes tehát a Corte di Cassazione (semmitőszék) által javasolt számítási módszerrel elvesztené a töredékevek 124/99. sz. törvény 11. cikkének – a kifejezetten a határozott időre alkalmazott tanárookra vonatkozó – 14. bekezdése szerinti beszámításához való jogát és a

szolgálati idő 399/88. sz. köztársasági elnöki rendelet 4. cikkének 3. bekezdése szerinti későbbi beszámításához való jogát is, mivel az a negyedik évet követő, nem kinevezett tanárként teljesített évek csökkentési mechanizmusához kapcsolódik. A kérdés tehát az, hogy a fizetési fokozatba történő kinevezéskori első besorolás időpontjában elvesztett közel 5 hónap tényleges szolgálati időt ténylegesen és megfelelően ellensúlyozza-e a feltételezéseken alapuló számításból eredő, esetleges, jövőbeni, és egy másik személyéhez képest adott esetben eltérő körülmények között teljes egészében beszámítható 3 év, 2 hónap és 20 nap szolgálati idő.

- 9 A Corte di Cassazione (semmitőszék) által kidolgozott módszer ilyen helyzetben nem szükségszerűen hozna – a hátrányosan megkülönböztető jellegűnek vélt szabályozás által biztosítotthoz képest – kedvezőbb eredményt a határozott időre alkalmazott munkavállaló számára, sőt, a munkavállalók aktív kereső időszakának egészét figyelembe véve negatív hatással járhat.

A Bíróság a Valenza és társai ítéletben már megállapította, hogy a munkaviszonynak a kinevezett köztisztviselőként történő alkalmazástól eltérő jellege a megszerzett szolgálati idő számítása során nem igazolhatja eltérő bánásmód alkalmazását. A kérdést előterjesztő bíróság ezért arra vár választ a Bíróságtól, hogy a hátrányos megkülönböztetés értékelése szempontjából mely időpont a meghatározó.